

International Journal of Kannada Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813
 IJSR 2015; 1(1): 55-58
 © 2015 IJKS
www.kannadajournal.com
 Received: 18-06-2015
 Accepted: 21-07-2015

ಡಾ. ದೇವಮೃತ್ಸ್ಯೆ ಎಂ
 ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮಹಾರಾಜೀ
 ಮಹಿಳಾ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು
 ವ್ಯಾಸರು, ಕನ್ನಡಕ, ಭಾರತ

ಸ್ತ್ರೀಬದುಕಿನ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗಳ ವಿಶೀಷಣೆಗಳ ನೆಲೆ ಕೆನ್ನೊತಿ

ಡಾ. ದೇವಮೃತ್ಸ್ಯೆ ಎಂ

ಇಂಂತಹ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವ ನ. ಉಷಾರವರ ಮೌದ್ಲ ಕಾದಂಬರಿ 'ಕೆನ್ನೊತಿ' ನೂರ ನೆಲವತ್ತು ಮುಂಗಳರುವ ಮಟ್ಟ ಕಾದಂಬರಿ. ಬೀರೆ ಬೀರೆ ಕಾಲಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೆರಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಬದುಕನ್ನು ಜಿತಿಸುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೀಷಣೆ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕಾದಂಬರಿ ರೂಪೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಗಾಗಿ ಹಿಂಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ "ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ನಾನೇ ಮೂರ್ಖ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅದು ಮೂರ್ಖ ಸತ್ಯವಲ್ಲ. ಇದು ಸಮಾಷಿಯ ಸ್ಥಾಷಿ. ನನ್ನೊಳಗೆ ನನಗಿಂತ ಹಿರಿಯರೂ, ಕಿರಿಯರೂ ಹಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ಬಾಸಗಿಯಾದ ಅಂತರಂಗದ ಅನುಭವಗಳು ನನಗೆ ಅವರು ನನ್ನ ಅತ್ಯಿಕ್ಷೇಪನ್ನೇ ಮರಿತು ಹಿಗಿದ, ದುಃಖಿಸಿದ, ಅಪರೋಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಗೆಳೆಯ ಗೆಳೆತಿಯರೊಡನೆ ಬೆರಿತ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಷ್ಟಿ. ಆ ಅನುಭವ ಎಳಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಳಣಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಬಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ ಅಷ್ಟೇ." ಇಂತಹ ಸಂಭಂಧದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆಳ್ಳಕೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಿತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಅಕ್ಷರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಟಿನ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನುಭವ, ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಬದಲಾವಣೆ, ಈ ಅಂಶಗಳ ಕ್ಷಾನಾಷ್ಣಾನೋಲಿ 'ಕೆನ್ನೊತಿ' ಕಾದಂಬರಿ ರೂಪೊಂಡಿದೆ.

ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳಗೆ ಸೆರಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಜಿತ್ತಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕೆನ್ನೊತಿ ಹೆಂಗಸರ ಬದುಕನ್ನು ವಿವಿಧ ಕಾಲಪಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಿಜಿಂತುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಏರಡು ನೆಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಂಪ್ರಿಕ್ಕುತ್ತವಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಈ ಏರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಲೇಖಕ ಅತ್ಯಂತ ಅಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ ಜಿತ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕೆನ್ನೊತಿ ಕಲೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಕೆನ್ನೊತಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಜನಶೀಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಕಲಾಪಂತಿಗಳ ತಾಣವೂ ಹೌದು. ಪ್ರಧಾನ ಕಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲಾಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಈ ಕಲೆಯೇ ಎಷ್ಟೂ ಸಮುದಾಯಗಳಗೆ ಜೀವನಾಧಾರ ದುಡಿಮೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಥನವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಶಿಳಣಕೆ 'ಕೆನ್ನೊತಿ' ಛುನಿಮಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀರಕರ 'ಸೂಜಿಯ ಹಾಡು' ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೊಲಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯಿಳಿಕ್ಕೆ ಸೂಜಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸೂಜಿಯ ಕಥೆಯಿಂದ ಕಾದಂಬರಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸೂಜಿಗೆ ಒಂದು 'ಕೆನ್ನೊತಿ ತಜ್ಜಾ' ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕೆನ್ನೊತಿ ಪಟ್ಟಿಯ ಒಡತಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಕ ಕರಕುಶಲ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಗೆ ಅದು ಮುಖ್ಯ ನಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಬದುಕಿನಿಡೀ ಜೊತೆಗಿಡ್ದು, ಹೀಳಗೆಯಿಂದ ಹೀಳಗೆ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತ ಕೊನೆಯ ಮೂರನೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರಣೆಯು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಾಗಲ ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗಂಡಸರೇ ಆಗಲ ಜರಿತ್ತೆಯ ನಿಮಾಣದ ಮುಂದಾಳುಗಳಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರತಂತ್ರತೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಜಂಗಳ ಒಂದಿಂದ, ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಜೀವನ ಇನ್ನೊಂದರೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಹಳ್ಳಿಯ ನಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸ್ಥಿರ ಜೀವನದ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣ, ನಗರಗಳಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಆ ಬದಲಾದ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರೇ

Correspondence
 ಡಾ. ದೇವಮೃತ್ಸ್ಯೆ ಎಂ
 ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮಹಾರಾಜೀ
 ಮಹಿಳಾ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು
 ವ್ಯಾಸರು, ಕನ್ನಡಕ, ಭಾರತ

ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರಾನ್ಯ ಜನರು ಇವರು. ಇವರ ಬದುಕಿನ ಪರುಪೆರುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಿಕೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ, ಜೀವನ ಪರತೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಾ ಪ್ರತಿಭಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಯಶ್ಚ ಕಸೂತಿಯಲ್ಲದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ದೃಷ್ಟಿಕೋಳಿದಿಂದಲೇ ಅವರ ಜೀವನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯಶ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೆಣ್ಣು ಮುಕ್ತಳ ಕಥನ, ಕಲೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ಒಂದು ಘನತೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ಕಸೂತಿ ಜೀವಾಳದ ಸ್ತೀ ಹಾತ್ರಗಳು

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತೀ ಹಾತ್ರಗಳು ಒಂದೊಂದು ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಭೀಯುಳ್ಳವರು. ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಳಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಣಾಯಕ ಹಾತ್ರವಹಿಸುವ ಇಲ್ಲಿನ ಹಾತ್ರಗಳು ಸಂಫದೊಳಗಿದ್ದು ನಿಸ್ವಂಧಿಯಿಂಬಂತೆ ಸಂಸಾರದೊಳಗಿದ್ದುಕೊಂಡೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕೆ ಆನೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಗಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ವ್ಯೇದವ್ಯೇ ಸಾಮರಣ್ಯವಿಲ್ಲದ ವಿವಾಹ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಆಧಿಕ ಅವಲಂಬನ ಇವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಉಗ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಹಡೆಯುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಂಗಳೆಯರ ಜೀವನಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾಲದ ಗತಿಯಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಆಧಿಕ ಸೂತ್ರ ಹಿಡಿದು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಮಿಷನ್ ಸ್ಕೂಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಡ್ಡಮ್ಮಾಗುವವರಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವುದು ಬರುತ್ತೇ? ಎನ್ನುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೂಪಿಮಾತು. ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿವಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತೀ ಹಾತ್ರಗಳು ಬದುಕಿ ಸಾಧನಕೆಂತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾಗಿರುವ ಅಧ್ಯತ್ಮ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಮರಾನ್ಯ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಧ್ಯತ್ಮ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯ ನೇತೃತ್ವದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಜಿತ್ತಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾಹೆ ಸಂಗತಿ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸ್ತೀ ಹಾತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ದಾಖಲಾಸಬಹುದು.

ಸರಸ್ವತಿ

ಸರಸ್ವತಿ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲ ಮೊದಲ ತೆಮ್ಮಾರಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. ಈಕೆ ಎಂಟು ವರ್ಷದವರೆಯಾಗ ಇವತ್ತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮೊಟಕುಗೊಂಡು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವೆಂಕ್ಳಿನ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತ ಗುರುಗಳಾದ ಸಿಸ್ತರ್ ಸಿಸಿಲಯಾರಿಂದ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಸೂಜ, ದಾರ, ಕ್ರೋಣಾದಿಂದ ಹೊಳಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಸರಸ್ವತಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬದುಕ್ಕೊಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಕಸೂತಿ ಸರಸ್ವತಿ ಬದುಕಿನ ಜೀವಾಳವಾಗಿತ್ತು. ದಿಂಜನ ಕವರುಗಳು, ಜೋಡಿ ಗಿಂಗಳು, ಸಿಹಿಕನಸು, ಶುಭರಾತ್ರಿ, ಜೇನುಗೂಡಿನ ಜೌಕ, ಬಳಿ ಪದ್ಧತ ಜೌಕ, ಕೊಬ್ಬಿರಿ ಗಿಡುಕೆಯ ಮೇಲೆ ನವಿಲು, ಗಣೀಜ, ಗೌರಿ, ಪನ್ನೀರ ದಾನಿ ಮೊದಲಾದವು ಅವತ್ತ ಕೈ ಜೆಳಕದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಕಸೂತಿ ಕಾಯಕ ಅವತ್ತ ಬದುಕಿನುಡ್ಡಕ್ಕೂ ನಿಂತಿತ್ತು. ಇವತ್ತ ಕಸೂತಿ ಕಲೀಗಾರಿಕೆ ಮುಂದಿನ ತೆಮ್ಮಾರುಗಳಿಗೆ ವಗಾದವರೆಗೊಂಡು ಮೊಮ್ಮೆಗಳು ವಿದ್ಯಾಕ ಲಾವಣ್ಯ ಮ್ಯಾಜಿಂಗ್ ಸಂಪರ್ ಎಂಬ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಗಂಡ ವೆಂಕ್ಳಿನ ದುಡಿಯೆಯ ಸಿಂತಾಗ ಸೀತಾ ಸದನದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿ ಮನೆಯ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಗೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ವರೆಗಿನ ಅವತ್ತ ಓದು ಮತ್ತು ಅವತ್ತ ಹೊಳಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುಟುಂಬದ ಆಧಿಕ ನಿವಂಹಣಿಗೆ

ನರವಾಗುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ನೆಮ್ಮೆದಿ, ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ದಯವಾಳಸಿವೆ. “ವೆಂಕ್ಳಿಯ್ಯಾನವರ ವೈಭವದ ದಬಾರಿನ ಕೆಂಬಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಗೆದ್ದಲು ಹತ್ತಿತು ಎಂದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣಿರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಕುಳತುಕೊಳ್ಳಲು ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಮರುಸೂತ್ರಿತಲಾಲ್ಲ.”೧೩ ಎಂಬ ಸರಸ್ವತಿ ಕುರಿತಾದ ಲೀಳಾಕಿಯ ಮಾತುಗಳು ಸರಸ್ವತಿಯ ಒಟ್ಟು ತ್ರಿಯಾಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗಿನ ಅವತ್ತ ಮುಂದಾಲೋಚನಾ ಕ್ರಮ ಮೆಷ್ಟಿಗೆ ಅಹವಾದದ್ವಾರಿದೆ.

ಸ್ವಣಂ

ಎರಡನೆಯ ತೆಮ್ಮಾರಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪಾತ್ರ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಗಳು ಸ್ವಣಂ. ಇವತ್ತ ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾವಂತೆಯಾಗುವ ಮಹತ್ವಕಾಂಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಸಕಾರ ಕೆಲಸಬಣ್ಣ ಸ್ವಣಂತದ ಬ್ಯಾಂಪೊರಿಯಲ್ಲ ಕಾಲೇಜೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ತಂಡ ವೆಂಕ್ಳಿನವರು ಮಗಳು ಪದವಿಧರೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಕನಸನ್ನು ತಳಡೆರಿಸಲಾರರು. ಹೈಸ್ಕೂಲನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿಲೇ ಸಂಗೀತ, ಹಂದಿಯನ್ನು ಬಾಸಗಿಯಾಗಿ ಕಳಬಿಯ ಅವಕಾಶ ಮಾತ್ರ ಅವತ್ತಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಣಂ ಸೋದರತ್ತೆ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಆಕೆಯ ಸ್ನೇಹಿತೆ ರಾಜಮ್ಹಾಳ ಅವರಂತೆಯೇ ತಾನೂ ಪದವಿಧರೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಲ್ಲಿರುವಾಗಿಲೇ ಇಂಟರ್ ಮಿಂಡಿಯೇಂಬ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವತ್ತ ಮದುವೆಯ ಯಶ್ಚ ಶುರುವಾಗಿ, ವಿವಾಹ ಅವತ್ತ ಕಲಕೆಗೆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೊಂದಿತ್ತು.

ಮನೆ ಜನರೆಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು ಸೋಂಡಲು ಬರಾರುವ ಗಂಡಿನವರನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟನ ಮಹಡಿ ಕೊಳಣಿಯಲ್ಲ ಕುಳತು ‘ಕುಮುದಿನ’ ಕಾದಂಬರಿ ಲೋಕದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಭಾವಿ ಬದುಕಿನ ಕನಸುಗಳಲ್ಲ ಮುಕುಗೊಂಡಿದ್ದಳು. ಪರಿಳ್ಳೆ ಬರೆಯುವಾಗ ತನ್ನ ಹಾಲಗೆ ಇನ್ನು ಕಾಲೇಜು ದಿನಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುವ ಕಳಕೆವನ್ನು ಅವತ್ತ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾಗೆ. ಪದವಿಧರೆಯಾಗಿದ್ದ ಇವತ್ತತ್ವ ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೂಡ ಇವತ್ತ ಓದಿನ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಹೊಡದೆ ಮದುವೆಯೇ ಬದುಕಿನ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಎಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು.

ಮೊದಲ ಹೀಳಗೆಯ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಇನ್ನೂ ಮೂಡಿದಿದ್ದಾಗಿಲೇ ಅವತ್ತ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗುತ್ತಾಗೆ. ಎರಡನೆಯ ಹೀಳಗೆಯ ಸ್ವಣಂಜಗೆ ಕೊಂಜ ವಿದ್ಯಾವಂತಿಕೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಜಾರ ಭಾವನೆಗಳೂ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೊಂಡಿಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೀಕು ಎಂದು ಬಯಸಿದ ಸ್ವಣಂ ಗಂಡನನ್ನು ಆಯ್ದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವನಲ್ಲ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾಗೆ.

- “ನಾನು ಜ.ಎ. ಮಾಡಬೇಕೊಂತ ಇದಿನಿ, ನಿಂತು ಕಳಸ್ತಿರ?
- ನಾನು ಕುಮುದಿನಿಯ ಹಾಗೆ ಹೂ ಹಾರಿಸಿ ಶಕುನ ಸೋಂಡಲ್ಲ.
- ನಿಂತು ಮಧುಸೂಧನನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತಾಯ ಮನೆಯವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವಾ?
- ನಿಂತು ಶಾಂತಿಸುಂದರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊಂಗುವುದಿಲ್ಲ ತಾನೇ?
- ನಿಮಗೆ ನಾನು ಜಣ ಸಿಳ್ಳನ ಜ್ಞಾನ ಹಾಕಿದರೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾ?”೧೪

ಸ್ವಣಂ ಕೇಳದ ಪ್ರಶ್ನೆ ರೂಪದ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ದ ಜೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವತ್ತ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಆಸೆಗಳಗೂ ಮದುವೆಯಾಗುವವಸಿಂದ ಅಷ್ಟಂಬ ಬಿಯಸಿದಂತಿತ್ತು. ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಗಂಡ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ

ಧೈಯ ಅವಳಿಗರಿಗಲ್ಲ.

ಸ್ವೇಣಂಜಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಕನೂತಿ ಕಾಯಕ ತನ್ನ ಶತ್ರುವೇನೋಂ ಎನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಓದುವ ಕನೆಸಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಡೆ ಕನೂತಿಯ ಬೇಬಲ್‌ಕ್ಲಾಟ್ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲ ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಮೂರುತನವಾಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು.

ವಿದ್ಯಾವಂತೆಯಾಗಿ ಒಂದಪ್ಪು ಸ್ಥಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಯಸಿದ ಸ್ವೇಣಂಜ ಬದುಕು ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಸಂಮಾಣ ಬಂಧಿಯಾಗಿತ್ತು. ವಿಳಾ, ವಿದ್ಯಾ, ಕಲಾ ಮತ್ತು ಕುಮಾರನೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾದ ಸ್ವೇಣ ತಾಯ್ಯಿನದ ಹೋರಿಯಲ್ಲ ನಲ್ಲಿಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಬಸಿರು, ಬಾಣಂತನಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಸಂತಸದ ದಿನಗಳಾಗಿರಿಗಲ್ಲ. ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲ ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನು ಅವಳಿ ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಕೂಡ ಇವಳಿ ಗಂಡ ಥಿಕರ ಸಂತಾನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಶಸ್ತ್ರ ಜಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದ. ಶಸ್ತ್ರ ಜಿಕ್ಕೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಖಾಸಗಿ ವಿಷಯ ಎಂಬುದು ಅಂದಿನ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಂತಿರಲ್ಲ. ಸ್ವೇಣ ಕೂಡ ತಾನು ಶಸ್ತ್ರ ಜಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂದು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಕೂಡ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕೇಳಿಗಲ್ಲ. ನುಮ್ಮನೆ ಜಿಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರದ ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಸೀತೆಯು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳಲಾಗಿ ಸಂತಾನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಶಸ್ತ್ರ ಜಿಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಳು.

ಸ್ವೇಣಂಜ ಗೆಳತಿಯಾದ ಲಲತೆ, ರುಕ್ಕು, ಮೀರಾ, ಅಂಜಕಾ, ಗಾಯತ್ರಿ ತಮ್ಮ ಓದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರಾಗಿ, ಬರಹಗಾರರಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೆಲಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳವಾಗ ಸ್ವೇಣಂಜ ಬದುಕು ಬಳಿಗುಂದಿತ್ತು. ಅವಳಿ ಮೇಜ್ಜನ ಹವಳ್ಳಿನಗರಾಗಿದ್ದ ಮೆನ್ತ್ರಕ ಓದು ಮತ್ತು ವಿಳಣೆ ನುಡಿಸುವುದು ವಿವಾಹದ ಅನಂತರ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದವು.

ಸ್ವೇಣಂಜ ಸಂಕಂಗಳು ಬೇರೆ ತರಹದವು. “ನೃಷ್ಟಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಯಾಕೆ ಆಗಬಾರದು”^{೧೦} ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಗೆಳತಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಮೀರಾಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಮೀರಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಮೀರಬಾ ಮತ್ತು ಎರೆಹುಳುಗಳು ಗಂಡಿನ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ನೃಷ್ಟಿಯ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾಕೆ. ಮೀರಾಗೆ ಕೂಡ ಸ್ವೇಣಂಜ ಒಳತೋಳಣ ಅಥವಾಗಿರಿಗಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯುವಲ್ಲ ಗಂಡನೊಂದಿಗಿನ ಒಂದು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಅವಳಿಲ್ಲ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತ್ತು.

ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಬದುಕಿನ ಪಕತಾನತೆ ಸ್ವೇಣಂಜಲ್ಲ ಹಲವು ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿತ್ತು. ಸಂಸಾರದೊಳಗೆ ತಾನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೇಸಿದಾಗಿ ಅವಳಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತಹ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅವಳಿ ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಅವಳಿಗಳಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವಳಿ ಬದುಕಿನ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಾಗಿ. ಹೈಸ್ಕೂಲು ದಿನಗಳ ಹಿಂದಿ ಓದಿನ ಅನುಭವಿದಿದ್ದಿಂದ ಹಿಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿನ ಪಕತಾನಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ ಸ್ವೇಣ. ತನಗಾಗಿ ಬದುಕಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ತಾನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಜಯಾದ ಮೇಲೆ ತಂಡೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿ ನಿಂತಳು.

ಸೀತೆ

ಈಕೆ ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಮೂರ್ತಿಯ ಹತ್ತಿ. ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಮ್ಮನು ಮಗಳು. ವಿದ್ಯಾವಂತೆಯಾದ ಈಕೆ ಎಪ್ಪು ಓದಿದರೂ ನಾಲದೆಂಬ ವಿದ್ಯಾದಾಹಿ. ಈಕೆ ಮಹಿಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತಾನದನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರಲ್ಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವಳು. ಸ್ವೇಣಂಜ ಬದುಕು ಬಸಿರು ಬಾಣಂತನಗಳ ತಿರುಗಳಿಯಲ್ಲ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಮೂರು ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಗಂಡಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದ ಸಂತರ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತಾನ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಹಾದಿ ತೊರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾಕೆ.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು, ಜಳಿದಿ ದೀಪ, ರ್ಯಾಲಿಗಾಡಿಯನ್ನು ಕುತೂಹಲದ ಕಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕಂಡ ಮುದ್ದೆ ಸೀತೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ನಗರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ರೀತಿ ಚಿನ್ನಯಿಕರವಾದದ್ದು. ತಾಯಿ ಮುಛ್ಯಾದಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕೊಳೆಣಿಗೂ ತನಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೀತೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ತಾನೇಕೆ ಅಲ್ಲ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಾಗಿದ್ದಳು. ಮೂರ್ತಿಯ ಜೊತೆ ಅತ್ಯಾತ್ಮಮ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಸೀತೆಯ ಗಂಡ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶಾಲೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಮೇಷ್ಪಾಗಿ ಹೋದಾಗಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ನಿಂತು ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಗಟ್ಟಿಗಿತ್ತಿ ಈಕೆ.

ಸೀತೆ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಯಸಿದಳು. ಅಂತೆಯೇ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ಅದರ ಬಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಕೂಡ ಮಹಾಪಾಪ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಶಸ್ತ್ರ ಜಿಕ್ಕೆಗೆ ಗಂಡನ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಪಡೆಯದೆ ಒಳಗಾದ ದಿಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. ಸೀತೆ ಗಂಡನ ಸಹಜಯೆ ಬಯಸಿದಾಗಿ ಮೂರ್ತಿ ತಾನು ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯ ಮುಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಿದು. “ಗಾಂಧಿಗೆ ನಿನ್ನ ಜುಬ್ಬಿ, ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಲ್ಪಿ, ನಿನ್ನ ಸಂಪಾದನೆ ಎಲ್ಲದರ ಮೇಲೂ ಹಕ್ಕು ಇದೆ. ಅದರ ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚಯದ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಇರುವುದು ನನಗೆ ಮಾತ್ರ.”^{೧೧} ಸೀತೆ ಸಂತಾನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಶಸ್ತ್ರ ಜಿಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮೂರ್ತಿ ಹೋರಿಗೆ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡವೆಂದಾಗ ಅವನನ್ನು ತರಾಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತ್ತಾಕೆ.

ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಳಗೆ ಅತ್ಯಾತ್ಮ ನಿರಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು. ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವ ಕಾದಂಬರಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗಾಗಿ ಬದುಕತ್ತಾ ತನ್ನ ಚೈಯತ್ತಿಕ ಆನೆ. ಅಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಾಗಿ ತುಡಿಯಿವ ಮತ್ತು ದುಡಿಯಿವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಲ್ಲ ದಾಬಾನಸಲು ಪ್ರಯೋಜಿಸಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು. ಮತ್ತೆವಳಿ ದುಡಿಯಿ ಹೇಗೆ ಗೌಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು “ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕನೂತಿಯ ಮರದ ಪ್ರೇಮನ್ನು. ಕ್ರೋಂಡವನ್ನು. ನಿಟ್ಟಿಂಗ್ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣ್ಣಿಸಿದರು. ಸೂಜಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ”^{೧೨} ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನೂತಿ ಏಕ ಮಹಿಳಾ ಕೇಂದ್ರಿತವಲ್ಲ. ಅದು ಬಹುಜನ ನಾಯಕಿಯರನ್ನು ಉಳ್ಳ ಶ್ರೀಯರ ಬಳಗಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕನೂತಿ. ಇಂದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಣ್ಣು ಆ ಪರಿಪಾರದಲ್ಲ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಂಧವ್ಯದ ನೆಲಿಗಳು ಬಹುರೂಪದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಭೆ, ಅಂತಃಕರಣ, ಸ್ವೇಳ, ಜೀವಂತಿಕೆ, ಜ್ಯಾತನ್ಯವಂತೆಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಬಳಗಾಗು ಸ್ಕೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದ ಬಹು ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜೊಂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜೀವನದ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ವರಸೆಯ ನಡುವೆಯೇ ಗುರುತಿಸಿನವರ ಕಥಾಸ್ತ್ರಿಯ ಹೊಸ ವೈಖಾನಕೆ ಲೀಂಪಕಿ ಸ. ಉಣಾರವರು ಪ್ರಯೋಜಿಸಿರುವುದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಇತರ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾತ್ರಗಳು

ವಿಳಾ, ವಿದ್ಯಾ, ಕಲಾ – ಇವರು ಸ್ವೇಣಂಜ ಮಕ್ಕಳು. ಮೂರನೆಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು. ಈ ಮೂರವರು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದವರು. ವಿಳಾ ಈ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪಾನು ಮಾಡಿದ ಮೊದಲಗಳಾದರೆ, ವಿದ್ಯಾ ಇ.ಕಾಂ ಫೆಲಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಾಗ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದುಡಿವ ಜಟ್ಟ ಆಳನ ದುರಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಬಾಂಧಿಸಿದ ನಾಲ

ಪಡೆದು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾಳಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹುಣ್ಣಿ; ಜ್ಞಾನದ ದಾಹ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಕಲಾ ಅಧುಸಿಕರೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡವೆಂಬ ಹಾಗಾಗಿ ಅಂತರ್ ಧರ್ಮಿಯನಾದ ಡಾಕ್ಟರ್ ನನ್ನ ಅಯ್ಯಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಅಧಿಕಾರಗಳಾಚೆ ಜಿಂತಿನಬಲ್ಲವಂತಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಹಾತುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಗ್ಗಿ, ಸುಂದರ ಯಶಸ್ವಿ ಜಯಮೃನು. ತನ್ನ ಗಂಡ ಬುದ್ಧಿಮಾಂಡ್ಯನೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಸಂಗತಿ. ಸದಾ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವ ಗಂಡನಿಗೆ ಜಲಪಾತ್ರ ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟು ನಗರಬಲ್ಲ ಜಯಾ ತಾನು ಹಡೆಯದ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲ ಮುಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ನೋವು ಹೇಳಿಸಿಹಾಗೆ ನೆಲವೂ ನಿಗೂಢ. ಬಿಂಗಳೂರಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಿ ಸೋಲಿನಲ್ಲಿಯ ಉಳತಾಯ ಮಾಡಲು ಕಲತ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಹೊಲಗೆ ಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಾಗವೇಣಿ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಹಾತುಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು

.ಕ್ಷ್ಯಾಂಪ್ಹಾಬೀಲ್ ಐಣಿ, ಡಾಲ್ಟನ್ ಎ. ಸಮರ್ಪಾಲನ ಕ್ರೀಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂರೋಧಿಸುವುದು: ನವೀಕರಣ, ಸ್ಕ್ರಿಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಿಜಿಂಗ್. ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ. ೨೦೧೮ ಜುಲೈ ೫:೨೭(ಇ):೨೬-೩೫.

1. ಕ್ಲೌಳವರ್ ಡಿ. ಹೊಲಗೆ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನಣನಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ: ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲತೆಯ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಕಲಕೆ. ಎಫೆಮೇರಾ: ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ. ೨೦೦೫;೫(ಇ):೪೭೯-೪೭.
2. ವ್ಯಾನ್ ಡೆರ್ ಮೆವೆ ಆರ್. ಮೂಕ ಭೂತಕಾಲದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವ ಭವಿಷ್ಯತ್ತೆ. ಆಕ್ರೋವಲ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರ ಛುನಿಗಳು. ಆಕ್ರೋವ್ ಮತ್ತು ದಾಳಿಗಳು. ೨೦೧೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೫:೪೦(ಇ):೨೫೯-೨೫೮.
3. ಬ್ರಿಮ್ಫಿಲ್ ಇವಮ್. ಬಟ್ಟಿ, ಅಂಗ, ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ: ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಅಮೇರಿಕನ್ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ. ೨೦೦೬ ಡಿಸೆಂಬರ್;೧೦೮(ಇ):೮೫೨-೮೫೨.
4. ಫಾಂಗ್ ಜಿವನ್. ಸ್ಟ್ರೀ ಕ್ರೀಗಳು: ಜ್ಕಾಫಿಹತ್ಯೆದ ಕೊನೆಯಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆರಂಭಿಕ ರಿಪಜ್ಲಿಕನ್ ಜೀವನಾದಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರ ದ್ವೀಪಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಕೊಂಡಿ. ಲೀಬ್ ಇಂಟಿರಿಯಲ್ ಜೀವನ. ೨೦೦೫;೨೫(ಇ):೧-೨೨.